

Vsaka krava ti napravi vsaki dan za pol-drugi groš scavnice!

Na to pa:

Z vsakim vedrom gnojnice ti uide deset srebrnih grošev iz dvorišča!

Za obertništvo.

(Svečarjem, bolje in lepše lojene sveče narejati), priporoča časnik „Chem. tech. Mitth.“ sledečo znajdbo: Ravno ko se loj topi, naj mu primeša svečar svinčenega sladkora (Bleizucker) v taki primeri, da na 1000 funtov (ali 10 centov) loja 7 funtov svinčenega sladkora pride. Čez nekoliko minut naj se zmanjša vročina vendar le za toliko, da loj še zmiraj raztopljen ostane; potem naj se 15 funtov v prah zmletga kadíla (Weihrauch) in pa 1 funt terpentinovnega olja med vednim mešanjem loja počasi pridene. Loj naj se tako dolgo na vročem ima, da se vsa nesnaga, ki jo ima kadílo v sebi, na dno vsede; zgodi se to v malo urah. Na to vižo se naredé veliko lepše in boljše sveče od navadnih. Zakaj? Zato ker svinčeni sladkor sterdi loj; da se še bolj sterdi, pomaga tudi kadílo, ktero zraven tega še stori, da sveče, kadar goré, prijetno dišé. Na to vižo vlite sveče ne kápajo in so v tem stearininim (Apolovim in Militovim) podobne. — Kar pa tiče razmero svinčenega sladkora, kadíla in terpentinovnega olja, ni ravno treba, da bi se svečar prav natanko držal po meri, ki smo jo zgoraj povedali; če več teh dodatkov vzame, bolj terd bo loj; če manj, bo pa manj terd.

Nova postava za obertnike in rokodelce še od druge strani.

Hvale vredna je nova postava, ki se pričakuje za obertnike in rokodelce, tudi v tem, da tudi ženstvu se bojo svobodno prepustile vse take rokodelstva, od katerih se po ti postavi ne bo terjalo, da se ima obertnik ali rokodelce s posebnimi spričbami skazati, da se jih je izučil. Po tem takem bojo mojškne in šivarice vprihodnje rešene tega jarma, da so mogle dozdat le za majhno dníno na dan šivariti in si včasih svoj kruh še na drugo nepošteno vižo služiti. Po novi postavi bo zamogla vsaka ženska ravno tako krojačica (žnidarica), rokovičarica itd. biti kakor možki, in če bo odrajtala predpisani davek, bo ravno tako očitno svojo delavnišnico imeti smela kakor dozdat krojači, rokovičarji in izdelovavci vsake druge šivane robe.

Natoroznanstvo in ljudska omika.

Spisal Šimen Šubic na Dunaji.

4. pismo.

Ozrimo se na obertništvo, in skusimo se prepričati, kako bi ona brez natoroznanstva obstala? Vsak je že slišal, kaj so fabrike, in kdor je le količkaj po svetu pogledal, vé, kako potrebne so nam fužine. Kakor kmetovavec brez kovačnice opraviti ne more, tako tudi ni mogoče, da bi ljudstvo opravljalo svoje opravila, ako bi mu ne šle fabrike na roke. V fabrikah se obdelujejo rudnine vsake sorte pa tudi živalske stvari; vsaka svoje delo prevzame in ga pripravlja obertnikom za rabo. Kar je večega in težjega orodja, se naredí v fabrikah; iz njih izdelavajo rokodelci potrebne naprave, ki jim dela zlajšujejo; iz njih dobiva vojaški stan svoje orožje; po velicih mestih napravljajo fabrika gaz, ki razsvetljuje celo mesto in boljša svečava, ki jo imamo, pride iz njih; one nam dajo steklino za naše oknja, pa nas tudi oblačijo. V kratkem: fabrike pripravljajo sirove stvari, ki jih zemlja daje, in jih stavijo v tisti stan, da jih človek k svoji potrebi obračati zamore.

Kdo pa daje fabrikam sirove stvari? Saj so rudnine po celem svetu raztresene; le po njih sežite, bote rekli, pa

namašite ž njimi volkove, spodej pa ogenj naredite, pa bo. Lahko je to rečeno, storjeno pa ne. Kdor bi jim kaj takega svetoval, bi mu menda koj odgovorili: prijatelj, pojdi, pojdi sem, bomo tebe pomašili v volka, da se boš scedil; morebiti ti pride kaj več pameti v glavo.

Rudništvo in znanstvo zemeljske sestave mora tû na pomoč priti. Rudnine se morajo pred spod hribov skopati. Rudništvo in kemija te učite še le opravil, ki ti jih je treba. — Rudništvo, znanstvo rudnin in zemeljske sestave in kemija gonijo tisto silno vreteno, ki vzdiguje iz zemlje sirove stvari.

Poljodelstvo, obertništvo in rokodelstvo pa ne more obstati brez zveze med narodi, ki pripravljajo eni te, drugi druge reči, vsak po svoji šegi. Če manjka zveze med delavnimi ljudmi, se ne morejo pridelki zamenjevati. Potreba pa sili, da gré eno blago iz dežele, drugo pa v deželo, in to je kupčijsko življenje. Kakor se odpirajo poti za kupčijo, se oživlja poljodelstvo in obertništvo, in duh misli na nove pripomočke, kako bi kaj zboljšal in z manjšim trudom napravil, in tako se delajo znajdbe. Poti se morajo odpirati, da odteka in prihaja blago. Kdo ti pa daje te pripomočke na roke? Ali ne vidite železnic po suhem, bark po morji in telegrafov ali hitropiscov, ki prepregajo vse delavne dežele.

Od kod so pa prišli ti čudeži na zemljo? Odkod se je vzel hlapec? Ga saj ni hudič kaki stari babi za copernije podaril, ali ga je morebiti kakošna zamaknjena v sanjah znajdla? On, ki ste mu naproti vpili: „hudič je, bojte se ga!“ on je vas premagal. Navadili ste se se voza, ki nima konja; vidili ste, da ostane na ojnica, če ga le voznac pametno vodi; vi mu izročujete svoje blago in svoje drago življenje mu zaupate. Veseli ste, da je prišla pošast, ki hodi brez nog, ki piha in sope, pa nima nosnic, ki vidi pa nima oči. Kdo ga je pripravil na svet? Kdo drug kot natoroznanske vednosti, napredovanje našega časa, ki ga fizika tako močno podpira.

Zraven urnega hlapca pa stojé stebri, po stebrih so dratovi napeljeni, in po dratih se pogovarjajo ljudje oddaljenih krajev. Cela Europa z rusko Azijo je že preprežena z njegovimi mrežami, in k letu, če ne spodleti kakor letos, bo že šel čez morje v Ameriko; zvezoval bo dva sveta; na enem koncu bo imel dan, na drugem pa noč in vendar ne bo nikoli spal; vedno bo imel opraviti, kakor že zdaj po Evropi komaj potrebam zadostuje.

Kdo je spet bil vzrok, da se je znajdla ta prečudna zveza, ki jo je ljudem tolikanj treba? Spet se nam oglasi fizika, ki je razodela v zadnjih letih bistroumnim možem take skrivnosti.

Običaji štajarskih Slovincov pri snubljenji in svatbah.

Spisal Koloman Mulec.

(Dalje.)

Drugi dan se starašina, kopjaš, godci in vsi gosti, kateri so bliže ženina kot neveste domá, pri ženinu snidejo in kaj malega zajterkvajo. Po zajterku pa se napotijo proti domu nevestnem. Kopjaš pleše pred godci in maha s kopjem (banderom) na vse kraje; za godci gré starašina, ženin in drugi gosti. Vesela igra s streljanjem jih spremlja do nevestinega doma. Tû pridši najdejo vse duri zaperte, v hiši je tiho.

Starašina poterka na okno, pri katerem dever stoji, in pravi: „Hvaljen bodi Jezus Kristus! Ako zlate prebirate ali drobno pšenico, v kraj ju pogernite; k nam se obrnite, in nam dajte glas, ki bo za nas in vas.“

Dever popraša: „Od kod in kdo ste vi, da se prederznete mirne ljudi nadlegovati? Kaj bi radi? Kje imate domovnico?“

Starašina odgovori na to ponižno: „Mi smo dobri ljudje in vas iščemo že dva tedna; zvezda je voditeljca naša;